

Dosarul nr.2ra-1278/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (Jud: R. Țurcan)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: I. Cimpoi, I. Secieru, A. Danilov)

ÎNCHEIERE

10 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Ion Druță
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Andrei Cornițel,
reprezentat de către avocatul Petru Bălănel

în cauza civilă, la cererea depusă de Andrei Cornițel, persoană interesată
Inspectoratul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică

împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul depus de Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel
și s-a menținut hotărârea din 14 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Central,

constată:

La 28 septembrie 2018, Andrei Cornițel a depus cerere persoană interesată
Inspectoratul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică.

În motivarea cererii, Andrei Cornițel a indicat că este născut la 16 octombrie
1939 în timpul căsătoriei încheiate între Vasile Cornițel și Elizaveta Cornițel.

Astfel în perioada războiului 1941-1945, tatăl său Vasile Cornițel a dispărut
fără urmă. La XXXXX, mama sa, Elizaveta Cornițel s-a căsătorit cu Gheorghe
Morari-Melnic care au dus gospodărie comună, l-au crescut și educat.

Petiționarul a menționat că la încheierea căsătoriei, mama sa a luat numele de
familie al soțului și anume Morari - Melnic, însă în toate actele figurează cu numele
de familia Melnic.

În acest context, Andrei Cornițel a indicat că în anul 1955, în perioada
căsătoriei, mama sa, împreună cu tatăl său vitreg, dar și împreună cu el, au construit
un imobil cu suprafața totală de 110,4 m² pe terenul cu nr. cadastral XXXXX din str.
XXXXX, mun. Chișinău. Andrei Cornițel a notat că, din mai multe motive obiective
casa de locuit menționată supra și construcția accesorie, nu au fost înregistrate. La

XXXXX, tatăl său vitreg Vasile Cornițel a decedat, iar moștenitor legal a devenit mama sa, Elizaveta Cornițel, care de fapt și de drept a acceptat succesiunea rămasă după moartea soțului ei, întrucât a continuat să locuiască în această casă, a avut grijă de imobil, a achitat facturile de întreținere etc.

Andrei Cornițel a specificat că mama sa nu a depus cerere de deschidere a procedurii succesoriale rămasă după decesul soțului său, deoarece a suportat foarte greu decesul acestuia, fiind afectată psihologic, totodată fiind o perioadă îndelungată bolnavă și avînd nevoie de îngrijiri, a eliberat pe numele său procură pentru a perfecta actele necesare în numele ei.

Totodată Andrei Cornițel a afirmat că a avut grijă de ambii părinți, suportând cheltuielile de îngrijire și de înmormântare. În acest sens, petiționarul a indicat că nu a avut posibilitate să depună în termen cerere de deschidere a dosarului de succesiune, deoarece în ultima perioada se află într-o stare precară de sănătate (XXXXX), iar începînd cu anul 2013 a avut nevoie de tratament medical costisitor.

Suplimentar, Andrei Cornițel a invocat că potrivit certificatului nr. 525 din 19 octombrie 2009., eliberat de Ministerul Justiției se confirmă faptul că, după decesul lui Gheorghe Morari-Melnic și Elizaveta Melnic nu au fost deschise proceduri succesoriale.

Andrei Cornițel a solicitat constatarea faptului cu valoare juridică privind acceptarea de către Elizaveta Melnic Anton a succesiunii asupra 1/2 din materialele de construcție incorporate imobilului, casa de locuit nr. cadastral XXXXX cu suprafața totală de 110,4 m² și imobilului, construcția accesorie nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 9,2 m², amplasate pe teren nr. cadastral XXXXX din str. XXXXX, mun. Chișinău, rămase după decesul soțului său, Gheorghe Morari-Melnic, constatarea faptului care are valoare juridică privind acceptarea de către Andrei Cornițel a succesiunii asupra 100% din materialele de construcție incorporate imobilului, casa de locuit nr. cadastral XXXXX cu suprafața totală de 110,4 m² și imobilului, construcția accesorie nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 9,2 m² amplasate pe teren nr. cadastral XXXXX din str. XXXXX, mun. Chișinău, rămase după decesul mamei sale Elizaveta Melnic (Cornițel).

Prin hotărârea din 14 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, cererea depusă de Andrei Cornițel a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.158-162).

Prin decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel, fiind menținută hotărârea din 14 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, (f.d. 193-199).

Pentru a hotărî astfel, instanțele de judecată au reținut că actualmente proprietar al terenului din str. XXXXX, mun. Chișinău este mun. Chișinău. Potrivit planului geometric al bunului imobil perfectat în cadrul lucrării cadastrale la nivel de clădiri, din 19 septembrie 2018, casa de locuit A-01 cu anexele A1-01, A2-01, A3-01, al-01, a2-01, a3-01 și veranda a-01 au fost construite fără autorizație de construcție.

În acest context, instanțele au stabilit că la caz nu pot fi aplicate prevederile art. 1516 și 1517 Cod civil, deoarece nu a fost respectată procedura stabilită de lege pentru a dobândi calitatea de moștenitor după decesul mamei sale, prin depunerea în termen de 6 luni la notarul de la locul deschiderii succesiunii a unei declarații de acceptare a succesiunii.

La 22 martie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 200).

La 14 mai 2019, Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel, a depus recurs împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea cererii.

Recurentul Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Astfel recurentul a menționat că instanțele de judecată au trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, iar construcțiile sunt construite unilateral pe deducții lipsite de probe concludente.

La 4 iunie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Inspectoratului Fiscal de Stat, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Inspectoratul Fiscal de Stat nu a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Andrei Cornițel, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 12 martie 2019 a fost expediată în adresa părților la 22 martie 2019 (f.d. 200), însă la materialele cauzei nu sunt date care ar confirma data recepționării deciziei instanței de apel.

Astfel, având în vedere data expedierii deciziei instanței de apel (22 martie 2019), instanța de judecată a considerat că recursul declarat de Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel, la 14 mai 2019, este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, materialele cauzei au confirmat faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al acestei căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiasvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită

marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (a se vedea, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, ibidem, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (exceptii preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrări a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat. Completul remarcă că recurentul nu a prezentat probe concludente, care ar confirma că natura diferendului impunea prezența personală a sa în ședința de judecată.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile

prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, *ibidem*, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurentul Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Andrei Cornițel, reprezentat de către avocatul Petru Bălănel se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas